

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 78/2019-55

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 23. mája 2019 v senáte zloženom z predsedníčky Jany Laššákovej (sudkyňa spravodajkyňa) a zo sudcov Petra Molnára a Ľuboša Szigetiho predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], zastúpenej Advokátskou kanceláriou Paul Q, s. r. o., Karadžičova 2, Bratislava, v mene ktorej koná advokát JUDr. Pavol Blahušiak, a Advokátskou kanceláriou Tomáš Kamenec, s. r. o., Špitálska 43, Bratislava, v mene ktorej koná advokát Mgr. Tomáš Kamenec,

1. vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 26 ods. 1 a 2, čl. 19 ods. 2 a 3, čl. 22 ods. 1 a 2 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 10 ods. 1, čl. 6 ods. 1 a čl. 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd príkazom prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky na uchovanie a vydanie počítačových údajov č. k. VII/2 Gv 69/18/1000-441 z 11. mája 2018;

2. vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 26 ods. 1 a 2, čl. 19 ods. 2 a 3, čl. 22 ods. 1 a 2, čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 10 ods. 1, čl. 6 ods. 1, čl. 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, Prezídia Policajného zboru, národnej kriminálnej agentúry, národnej protizločineckej jednotky,

expozitúry Západ v konaní vedenom pod ČVS: PPZ-203/NKA-PZ-ZA-2018 v súvislosti so zaistením mobilného telefónu a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 16. júla 2018 doručená v elektronickej podobe ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie:

i) základných práv podľa čl. 26 ods. 1 a 2, čl. 19 ods. 2 a 3, čl. 22 ods. 1 a 2 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 10 ods. 1, čl. 6 ods. 1 a čl. 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) príkazom prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „prokurátor špeciálnej prokuratúry“) č. k. VII/2 Gv 69/18/1000-441 z 11. mája 2018 na uchovanie a vydanie počítačových údajov (ďalej aj „príkaz prokurátora“) a

ii) základných práv podľa čl. 26 ods. 1 a 2, čl. 19 ods. 2 a 3, čl. 22 ods. 1 a 2, čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy a práv podľa čl. 10 ods. 1, čl. 6 ods. 1, čl. 8 ods. 1 dohovoru a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) postupom Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, Prezídia Policajného zboru, národnej kriminálnej agentúry, národnej protizločineckej jednotky, expozitúry Západ (ďalej len „vyšetrovateľ NAKA“) v konaní vedenom pod ČVS: PPZ-203/NKA-PZ-ZA-2018 (ďalej len „postup NAKA“) v súvislosti so zaistením mobilného telefónu.

Ústavná sťažnosť bola doplnená 24. septembra 2018 splnomocnením vo forme zaručenej konverzie.

2.1 Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že vyšetrovateľ NAKA vedie trestné stíhanie pre obzvlášť závažný zločin vraždy novinára [REDAKOVANÉ] (ďalej len „zavraždený novinár“) a [REDAKOVANÉ] vykonaný v jednočinnom súbehu s prečinom porušovania domovej slobody. Sťažovateľka ako investigatívna novinárka spolupracovala so zavraždeným novinárom na viacerých kauzách. Vo veci vedeného trestného stíhania vypovedala ako svedkyňa prvýkrát 27. februára 2018.

Druhý výsluch sťažovateľky v procesnom postavení svedkyne bol vykonávaný 15. mája 2018 v čase od 10.30 h do 16.50 h. Počas výsluchu v čase o 14.45 h vyšetrovateľ NAKA vyzval sťažovateľku, aby mu umožnila vyhotoviť kópie údajov uložených v jej mobilnom telefóne značky HTC ONE M8 (ďalej aj „telefón“ alebo „mobilný telefón“). Na uvedenú výzvu sťažovateľka zareagovala tak, že komunikácia so zavraždeným novinárom už v telefóne nie je a že túto komunikáciu môže vyšetrovateľovi NAKA poskytnúť zo svojho počítača, na ktorom je zálohovaná. Vyšetrovateľ NAKA však zdôraznil, že ho zaujíma nielen komunikácia so zavraždeným novinárom, ale aj s inými osobami, najmä komunikácia po vražde, a že tieto údaje vie z telefónu získať. Keď sťažovateľka odmietla telefón dobrovoľne vydať z viacerých ňou prezentovaných dôvodov súvisiacich s jej novinárskou prácou a osobným súkromím, vyšetrovateľ NAKA jej doručil príkaz prokurátora na uchovanie a vydanie počítačových údajov, ktorý bol vydaný podľa § 90 ods. 1 písm. b) zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“). Vyšetrovateľ NAKA upozornil sťažovateľku taktiež na možnosť uloženia poriadkovej pokuty, resp. oprávnenia telefón odňať.

So súhlasom sťažovateľky telefón prevzali pracovníci Kriministického a expertízneho ústavu Policajného zboru a spolu s príslušníkom oddelenia počítačovej kriminality Úradu kriminálnej polície Prezídia Policajného zboru bol vykonaný pokus o pripojenie telefónu ku skenovacímu zariadeniu UFED. Pripojenie telefónu a skopírovanie údajov z neho však bolo možné len vtedy, ak by bol na telefóne aktivovaný režim „Vývojárske možnosti“. Sťažovateľka výzvu vyšetrovateľa NAKA o aktivovanie

tejto funkcie v telefóne odmietla z dôvodu, že by stratila akúkoľvek kontrolu nad tým, aké údaje sa z telefónu kopírujú. Následne vyšetrovateľ NAKA vyzval sťažovateľku na vydanie telefónu. Sťažovateľka telefón dobrovoľne vydala, avšak odmietla vyšetrovateľovi NAKA poskytnúť alebo deaktivovať prístupové kódy potrebné ku skúmaniu telefónu. O vydaní telefónu bola spísaná zápisnica o vydaní veci.

2.2 Z dôvodu, že sa nepodarilo realizovať príkaz prokurátora, bol telefón na základe uznesenia vyšetrovateľa NAKA zo 16. mája 2018 predložený pracovníkom Europolu s cieľom vykonať znalecké skúmania. Pracovníkmi Europolu bolo „konštatované, že momentálne nie je možné z ich strany prekonať ochranu predmetného mobilného telefónu, a teda mobilný telefón nebol žiadnym spôsobom pripájaný na dešifrovacie zariadenie.“.

Uznesenie vyšetrovateľa NAKA o pribratí Europolu bolo 21. mája 2018 zrušené prokurátorom špeciálnej prokuratúry ako nezákonné a vydané predčasne a vyšetrovateľovi NAKA bolo určené, aby sťažovateľku opätovne vyzval na sprístupnenie obsahu telefónu.

2.3 Dňa 4. júna 2018 vydal vyšetrovateľ NAKA uznesenie podľa § 97 ods. 1 Trestného poriadku, ktorým vrátil sťažovateľke telefón, pretože pre ďalšie konanie už nebol potrebný. Právny zástupca sťažovateľky zároveň vydal vyšetrovateľovi NAKA nosič DVD s komunikáciou medzi sťažovateľkou a zavraždeným novinárom, o čom bola spísaná zápisnica o vydaní veci.

3.1 K namietanému porušeniu práva na slobodu prejavu podľa čl. 26 ods. 1 a 2 ústavy a čl. 10 ods. 1 dohovoru sťažovateľka v ústavnej sťažnosti uviedla, že na ňu ako novinárku, ktorá je „nositeľom“ slobody prejavu, bolo potrebné na účely zadovažovania údajov z telefónu potrebných pre vedené trestné stíhanie brať zreteľ pri obmedzovaní jej práva na slobodu prejavu a poukázala pritom na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“), ústavného súdu, ale i nemeckého Spolkového ústavného súdu, ktorá má podporovať jej tvrdenie o nutnosti ochrany novinára a novinárskych zdrojov. Sťažovateľka namieta, že v telefóne boli uložené jej konverzácie s inými novinármi v súvislosti s rôznymi rozpracovanými kauzami, ako aj údaje o osobách, čo je považované za novinársky zdroj. Podľa názoru sťažovateľky prípustnosť zásahu

do dôvernosti novinárskeho zdroja je možná iba vtedy, ak bol zásah vykonaný v súlade so zákonom, sledoval niektorý z legitímnych cieľov a išlo o zásah v demokratickej spoločnosti nevyhnutný.

Podľa sťažovateľky bolo zo strany orgánov činných v trestnom konaní obmedzené jej právo na slobodu prejavu, a to zásahom v rozpore so zákonom, ktorý nebol nevyhnutný.

K legalite zásahu sťažovateľka uviedla: *„Na to, aby bol zásah v súlade so zákonom nepostačuje, aby mal iba formálne oporu vo vnútroštátnom práve. Je nevyhnutné, aby toto právo dosahovalo určitú materiálnu kvalitu (predovšetkým bolo dostupné, predvídateľné a prosté svojvôle). V prípade zásahov do ochrany novinárskych zdrojov táto kvalita má spočívať aj vtom, že príslušné právo má poskytovať dostatočné procesné záruky ochrany novinárskych zdrojov, ktoré ESLP podrobne vysvetlil vo veci Sanoma Uitgevers B. V. proti Holandsku (§ 88 - § 100 tohto rozsudku). ESLP zdôraznil, že vzhľadom na životnú dôležitosť ochrany novinárskych zdrojov a informácii, ktoré by mohli viesť k ich identifikácii, pre slobodu tlače musí byť každý zásah do práva na ochranu takýchto zdrojov sprevádzaný procesnými zárukami zodpovedajúcimi tomu, čo je v hre. Základným predpokladom pre naplnenie požiadavky dostatočných procesných záruk je tak existencia konania, v rámci ktorého by súd alebo iný nezávislý a nestranný orgán odlišný od vykonávajúcich alebo zainteresovaných strán mal právomoc ešte pred sprístupnením takýchto materiálov zvážiť, či požiadavka verejného záujmu prevažuje nad záujmom na ochrane novinárskych zdrojov, a to preto, aby sa zabránilo neodôvodnenému prístupu k informáciám schopným prezradiť identitu zdroja. Rozhodnutie súdu alebo iného nezávislého alebo nestranného orgánu by sa malo riadiť jasnými kritériami vrátane toho, či sledovaný cieľ nemôže byť dosiahnutý menej rušivými prostriedkami. Takýto orgán by mal mať právomoc vydanie materiálov alebo informácii vôbec nepovoliť, alebo len v obmedzenom rozsahu.“*

Sťažovateľka ďalej namieta zákonnosť príkazu prokurátora, ktorý bol vydaný na uchovanie a vydanie počítačových údajov, avšak podľa jej názoru, odkazujúc na rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), údaje uložené v mobilnom telefóne nie sú počítačovými údajmi podľa § 90 Trestného poriadku, a preto išlo zo strany vyšetrovateľa NAKA o nezákonný postup. Navyše je tento príkaz nedostatočne odôvodnený skutkovými okolnosťami, a teda nepreskúmateľný

a svojvoľný. Príkaz prokurátora „neobsahuje žiadne relevantné skutočnosti zistené v prebiehajúcom trestnom konaní, a čo bolo ktorým výsluchom svedka s výnimkou výsluchu Sťažovateľky a ktorými ďalšími úkonmi trestného konania konkrétne zistené...“ a taktiež z jeho odôvodnenia nie je zrejmé, prečo sú z vnútornej pamäte potrebné dáta, ktoré by mali zachytávať obsah, rozsah a formu komunikácie medzi sťažovateľkou a zavraždeným novinárom práve za obdobie uvedené v napadnutom príkaze. Podľa sťažovateľky príkaz prokurátora riadne nešpecifikoval, čo má byť predmetom zabezpečenia dát, a informácie, ktoré majú byť vyšetrovateľom NAKA od sťažovateľky získané, sú špecifikované „veľmi všeobecne a vágne. Orgány činné v trestnom konaní môžu takto v zmysle Príkazu zasiahnuť do práv Sťažovateľky v podstatne väčšej miere ako by bolo nevyhnutné. Bianco poverenie na zaistenie všetkých a akýchkoľvek informácií z telefónu Sťažovateľky neprechádza testom primeranosti obmedzenia základných práv. Je zjavné, že prokurátor ani nemal ambíciu limitovať zásah do práv Sťažovateľky pri vydávaní príkazu na nevyhnutné minimum. Ambíciou prokurátora bolo realizovať také opatrenie, ktoré je z jeho pohľadu vhodné a adekvátne pre účely vyšetrovania. Nie je podstatné, či skutočne budú zaistené akékoľvek informácie relevantné pre ďalší postup vyšetrovateľov.“. Na základe skutočností uvedených sťažovateľkou došlo podľa jej názoru vydaním príkazu prokurátora k porušeniu jej práva na slobodu prejavu.

Napriek tomu, že sťažovateľka telefón vyšetrovateľovi NAKA vydala a podpísala zápisnicu o vydaní veci, urobila to pod hrozbou uloženia poriadkovej pokuty, resp. možnosti jej telefón odňať, a preto tak „neučinila dobrovoľne, nakoľko plnila povinnosť, ktorá jej bola uložená policajtom, jej nesplnenie mohlo byť sankcionované opakovanou ukladanou poriadkovou pokutou, ktorej hrozba uloženia bola reálna.“. Podľa sťažovateľky vydaniu telefónu „nepredchádzalo konanie, v rámci ktorého by súd alebo iný nezávislý a nestranný orgán odlišný od vyšetrovateľov mal právomoc zvážiť, či požiadavka verejného záujmu prevažuje nad záujmom na ochrane novinárskych zdrojov. Preto aj v tomto prípade treba konštatovať, že zaistenie telefónu nebolo vykonané v súlade so zákonom.

... Zápisnica o úkone trestného konania vždy musí obsahovať priebeh úkonu, vrátane riadnych poučení osoby, ktorej sa úkon týka. V neposlednom rade, v predmetnej zápisnici nie je ani zmienka o možnosti uloženia poriadkovej pokuty, ktorou pri úkone vyšetrovateľa

hrozili. Zápisnica taktiež neobsahuje uvedenie skutočnosti, že by v momente odňatia telefónu, ku ktorému došlo dňa 15.5.2018, bol telefón vyšetrovateľmi uložený do zapečatenej obálky alebo nejakým iným podobným spôsobom zabezpečený pred neoprávnenou a svojvoľnou manipuláciou. K tomuto však ani fyzicky vyšetrovateľmi nedošlo. Až pri vrátení telefónu dňa 4.6.2018 sa tento nachádzal v zapečatenej obálke formátu A5, prelepený s podpisovou doložkou vyšetrovateľa a odtlačkom okrúhlej pečiatky. Rovnako zápisnica v závere neobsahuje štandardne používaný dôvetok, že ju Sťažovateľka bez nátlaku a dobrovoľne podpisuje.“.

Podľa sťažovateľky v posudzovanom prípade nebol dôvod na zaistenie telefónu, pretože v ňom nebola uložená komunikácia medzi ňou a zavraždeným novinárom a sťažovateľka sama navrhla, že poskytne vyšetrovateľovi NAKA kópiu tejto komunikácie.

Sťažovateľka na základe argumentácie k namietanému porušeniu slobody prejavu na záver uviedla, že príkazom prokurátora, zaistením telefónu, nakladaním so zaisteným telefónom a zadržiavaním ho mimo jej dispozície v období od 15. mája 2018 do 4. júna 2018 došlo k porušeniu označených práv a slobôd. Postup NAKA „s ohľadom na sledovaný cieľ nebol v demokratickej spoločnosti nevyhnutný a neproporčne v maximálnej možnej miere realizoval zásah do ústavných práv“ sťažovateľky.

3.2 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru sťažovateľka v ústavnej sťažnosti uviedla, že príkaz prokurátora nebol „relevantným spôsobom odôvodnený“, pretože z neho „nie je možné jasne a zrozumiteľne dôvodiť aké boli dôvody pre jeho vydanie a aké konkrétne údaje by mali byť prostredníctvom Príkazu zabezpečené... Všeobecné formulácie uvedené v odôvodnení Príkazu sú nelimitovanou a svojvoľnou autorizáciou pre orgány činné v trestnom konaní zabezpečiť akékoľvek a všetky údaje zo zariadenia Sťažovateľky.“.

3.3 K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 19 ods. 2 a 3 a čl. 22 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru sťažovateľka v ústavnej sťažnosti s poukázaním na judikatúru ESLP a ústavného súdu uviedla, že „treba realizáciu inštitútu uchovania a vydania počítačových údajov podľa ustanovení § 90 Trestného poriadku v okolnostiach prípadu Sťažovateľky (telefón obsahoval údaje týkajúce sa aj profesijnej činnosti

Sťažovateľky ako novinárky ako aj údaje týkajúce sa jej súkromia) považovať za zásah do jej práva na súkromie tak podľa čl. 19 ods. 2 a 3 a čl. 22 ods. 1 Ústavy, ako aj podľa čl. 8 Dohovoru... Sťažovateľka má za to, že slovenský právny poriadok spôsobom, akým bol tento aplikovaný voči nej Príkazom a postupom pri zaistení telefónu, nakladaním so zaisteným telefónom a zadržiavaním telefónu mimo dispozície Sťažovateľky v období od 15.05.2018 do 04.06.2018 neobsahuje dostatočné legálne záruky pre práva dotknutých osôb a nechráni dostatočne voči svojvoľnému zásahu do práva na súkromie.

... Aj ak by sme považovali zásah do práva Sťažovateľky Príkazom za legitímny s ohľadom na sledovaný cieľ, je potrebné zdôrazniť, že v súlade s argumentáciou... ide o zásah neproporčný a určite v danom rozsahu nejde o zásah v demokratickej spoločnosti nevyhnutný.“

3.4 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu sťažovateľka v ústavnej sťažnosti uviedla, že zaistenie telefónu a nakladanie s ním bolo vykonané „mimo rámca zákona, došlo teda k porušeniu kritéria legality (súčasne aj proporcionality), zásahu do vlastníckeho práva.“

4. Na základe argumentácie uvedenej v ústavnej sťažnosti sa sťažovateľka domáha, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Základné práva [redacted] podľa čl. 26 ods. 1 a 2, čl. 19 ods. 2 a 3, čl. 22 ods. 1 a 2 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 10 ods. 1, čl. 6 ods. 1 a čl. 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd príkazom prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky na uchovanie a vydanie počítačových údajov č. k. VII/2 Gv 69/18/1000-441 zo dňa 11. 5. 2018 porušené boli.

2. Základné práva [redacted] podľa čl. 26 ods. 1 a 2, čl. 19 ods. 2 a 3, čl. 22 ods. 1 a 2 čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 10 ods. 1, čl. 6 ods. 1 a čl. 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv postupom Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, Prezídia Policajného zboru, Národná kriminálna agentúra, národná protizločinecká jednotka, expozitúra Západ v trestnom konaní

pod sp. zn. ČVS: PPZ - 203/NKA-PZ-ZA-2018, ktorým bol dňa 15.5.2018 zaistený mobilný telefón [REDAKOVANÉ] a tento bol uschovávaný až do jeho vydania dňa 4.6.2018, porušené boli.

3. Príkaz prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky na uchovanie a vydanie počítačových údajov č. k. VII/2 Gv 69/18/1000-441 zo dňa 11. 5. 2018 sa zrušuje.

4. Úrad špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky a Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Prezídium Policajného zboru, Národná kriminálna agentúra, národná protizločinecká jednotka, expozitúra západ sú spoločne a nerozdielne povinní zaplatiť [REDAKOVANÉ] primerané finančné zadostučinenie vo výške 10.000 EUR.

5. [REDAKOVANÉ] sa priznáva náhrada trov konania, ktorú sú Úrad špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky a Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Prezídium Policajného zboru, Národná kriminálna agentúra, národná protizločinecká jednotka, expozitúra západ povinní zaplatiť... “

5.1 Ešte pred predbežným prerokovaním ústavný súd požiadal o vyjadrenie k ústavnej sťažnosti Generálnu prokuratúru Slovenskej republiky (ďalej len „generálna prokuratúra“) a Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo vnútra“).

5.2 Na žiadosť ústavného súdu reagovala generálna prokuratúra prípisom č. k. 2 GÚp 14/18/1000-3 z 9. novembra 2018, v ktorom okrem iného uvádza:

«Vyšetrovatel' uznesením... z 26. februára 2018 začal trestné stíhanie vo veci obzvlášť závažného zločinu vraždy... v jednočinnom súbehu s prečinom porušovania domovej slobody...

Brutalita činu vedená voči dvom mladým osobám, pričom jedna z nich bola v postavení investigatívneho novinára zaoberajúceho sa odhaľovaním korupcie v politike, vyvolala odsúdenie nielen celej slovenskej verejnosti, ale aj vo svete a viedla k obrovskej publicite. V dôsledku tohto činu došlo aj k zmenám v najvyšších štátnych orgánoch.

S prihliadnutím na tieto skutočnosti orgány činné v trestnom konaní venovali zvýšenú pozornosť aj ochrane viacerých novinárov, ktorým bola poskytnutá „fyzická“ ochrana. Jednou z takto chránených osôb bola i sťažovateľka.

V tejto súvislosti treba zdôrazniť, že viacerí novinári v snahe napomôcť objasneniu tejto dvojnásobnej vraždy poskytli orgánom činným v trestnom konaní dobrovoľne svoju elektronickú komunikáciu s poškodeným J. K., a tým sa vzdali svojho práva na ochranu súkromia a svojho novinárskeho zdroja.

Všetky tieto okolnosti viedli k tomu, že vyšetrovaniu trestnej činnosti bola a naďalej je venovaná maximálna pozornosť. V počiatočnom štádiu sa na vyšetrovaní podieľalo v rámci Slovenskej republiky takmer 100 členov multidisciplinárneho tímu polície. Dozor nad dodržiavaním zákonnosti v prípravnom konaní vykonáva úrad špeciálnej prokuratúry, pričom k jeho výkonu boli špeciálnym prokurátorom poverení dvaja elitní prokurátori.

Vyšetrovanie prebieha v policajnej spolupráci s rôznymi medzinárodnými inštitúciami...

... Jednou z vyšetrovacích verzií bolo, že k vražde poškodeného J. K. viedol ním pripravovaný novinársky článok.

Z dôvodu predchádzania akýchkoľvek časových strát na zaistovaní dôkazov boli ihneď po začatí trestného stihania realizované prvotné výsluchy svedkov len na základe telefonického predvolania. Tento spôsob zvolil vyšetrovací tím vo vzťahu k sťažovateľke. Tvrdenie sťažovateľky o absencii písomného predvolania na výsluch svedka 27. februára 2018 sa teda zakladá na pravde.

Sťažovateľka v zápisnici o výsluchu svedka (príloha č. 1) potvrdila spoluprácu s poškodeným J. K. pri príprave jedného z jeho posledných novinárskych článkov, ako aj tú závažnú skutočnosť, že naposledy bola v kontakte s poškodeným J. K. v deň jeho smrti asi o 15.30 hod., kedy si písali cez aplikáciu Signál.

Vzhľadom k tomu, že vyšetrovacími úkonmi sa naďalej potvrdzovala súvislosť smrti oboch poškodených s novinárskou činnosťou J. K., boli ďalšie procesné postupy zamerané práve na objasnenie jeho posledných novinárskych aktivít.

V súvislosti s prípravou druhého výsluchu sťažovateľky, cudzej štátnej príslušníčky, bol 11. mája 2018 vydaný prokurátorom úradu špeciálnej prokuratúry príkaz na uchovanie

a vydanie počítačových údajov... jeho cieľom bolo, aby sťažovateľka umožnila orgánom činným v trestnom konaní vyhotoviť a ponechať si kópie počítačových údajov, ktoré obsahuje jej mobilný telefón. Konkrétne išlo o presne nešpecifikované súbory a údaje, ktoré mali zachytávať obsah, rozsah a formu komunikácie medzi sťažovateľkou a J. K., resp. iných osôb prostredníctvom mobilnej aplikácie Signál, iných mobilných aplikácií a e-mailových služieb za obdobie od 1. januára 2016 do dňa vydania týchto údajov, ako aj iné informácie ohľadom pripravovaného článku o talianskej mafii na Slovensku, ktoré by mohli byť motívom páchatel'a skutku na jeho vykonanie.

Dňa 15. mája 2018 sa sťažovateľka v sprievode „ochrannej služby“ orgánov Polície Českej republiky dostavila na druhý výsluch.

Podstatná časť výsluchu sťažovateľky bola zameraná na jej pracovné kontakty s poškodeným J. K. a na jeho pracovné aktivity, ktoré spoločne realizovali. Pri výsluchu vyšetrovateľ doručil sťažovateľke napadnutý príkaz.

Sťažovateľka pri úkone vyhlásila, že umožní vyhotovenie a ponechanie si kópie požadovaných počítačových údajov zo svojho mobilného telefónu, a preto bol výsluch sťažovateľky prerušený a technici Kriminalistického a expertízneho ústavu Policajného zboru vykonali v prítomnosti sťažovateľky pokus o pripojenie mobilného telefónu ku skenovaciemu zariadeniu. Vzhľadom na to, že v mobilnom telefóne nebol aktivovaný režim umožňujúci priame pripojenie telefónu k takému zariadeniu a skopírovanie údajov, sťažovateľka bola vyzvaná, aby túto funkciu sprístupnila. V tomto štádiu výsluchu však sťažovateľka odmietla poskytnúť súčinnosť forenzným pracovníkom, ale súhlasila s tým, že „radšej tento mobilný telefón vydá ako celok do trestného konania“.

Z tohto dôvodu nebol napadnutý príkaz realizovaný, ale mobilný telefón bol zaistený pre účely trestného konania v rámci inštitútu vydania veci podľa § 89 ods. 1 Trestného poriadku.

... Zápisnicu o výsluchu (príloha č. 2) ako aj zápisnicu o vydaní veci (príloha č. 3) sťažovateľka riadne podpísala, pričom doposiaľ nepodala žiadne námietky voči ich obsahu a ani voči protokolácii. Odpis zápisnice o vydaní veci bol poskytnutý aj sťažovateľke.

Nasledujúceho dňa uznesením vyšetrovateľ'a... bol do konania pribratý Europol-European Union Agency for Law Enforcement Cooperation, European Cybercrime Centre, Forensic Expertise Unit, Eisenhowerlaan 73, 2517KK The Hague, Holandsko -

špecializované vedecko-odborné centrum pre skúmanie počítačovej kriminality... za účelom vykonania znaleckého skúmania zaisteného mobilného telefónu.

... Na základe popisu a vizuálnej ohliadky mobilného telefónu pracovník Europolu - ECC konštatoval, že nie je schopný prekonať jeho ochranu. Mobilný telefón tak nebol žiadnym spôsobom pripájaný na dešifrovacie zariadenie a v neporušenom stave bol zapečatený do prílohovej obálky vyšetrovacieho spisu.

Prokurátor úradu špeciálnej prokuratúry uznesením sp. zn. VII/2 Gv 69/2018/1000-464 z 21. mája 2018 uznesenie vyšetrovateľa o pribratí Europolu - ECC ako nezákonné podľa § 230 ods. 2 písm. e) Trestného poriadku zrušil. Dôvodom na jeho rozhodnutie bola skutočnosť, že predmetom znaleckého dokazovania mali byť aj údaje a informácie obsiahnuté v mobilnom telefóne, ktoré nesúviseli s predmetom dokazovania a vyšetrovania trestnej veci.

Vzhľadom na to, že prokurátor v zrušujúcom uznesení uložil vyšetrovateľovi vyzvať sťažovateľku na sprístupnenie obsahu jej mobilného telefónu súvisiaceho s objasňovaním predmetu vyšetrovania, vyšetrovateľ sa s právnym zástupcom sťažovateľky, ktorému sťažovateľka udelila plnú moc 22. mája 2018, dohodli na dobrovoľnom odovzdaní tejto komunikácie vyšetrovateľovi s tým, že právnemu zástupcovi bude zároveň vrátený mobilný telefón.

K vráteniu vydaného mobilného telefónu došlo 4. júna 2018. V tento deň zároveň právny zástupca sťažovateľky vydal kópiu požadovanej elektronickej komunikácie sťažovateľky s poškodeným J. K.»

5.3 Na žiadosť ústavného súdu reagovalo aj ministerstvo vnútra prípisom sp. zn. PPZ-NKA-PZJ2-461-001/2018 z 11. decembra 2018, v ktorom predovšetkým uviedlo:

«Z vyššie popísaného skutkového stavu jednoznačne vyplýva, že odovzdanie mobilného telefónu sťažovateľky nebolo realizovaná na základe Príkazu, preto sa celá argumentácia sťažovateľky ohľadom použitia § 90 Trestného poriadku stáva irelevantnou. Napokon aj sťažovateľka v bode 79 a 92 svojej sťažnosti pripúšťa, že zaistenie jej mobilného telefónu bolo vykonané podľa § 89 ods. 1 Trestného poriadku, čiže nie na základe Príkazu postupom podľa § 90 a nasl. Trestného poriadku.

... V súlade s § 89 ods. 1 Trestného poriadku bola sťažovateľka na výsluchu dňa 15.05.2018 vyšetrovateľom... vyzvaná, aby dobrovoľne vydala svoj mobilný telefón, nakoľko išlo o vec potrebnú pre účely trestného konania. Sťažovateľka svoj mobilný telefón vyšetrovateľovi dobrovoľne vydala, preto nebolo potrebné pristúpiť k jeho odňatiu na základe Príkazu alebo postupom podľa § 91 Trestného poriadku. V tejto súvislosti treba pripomenúť, že k (nedobrovoľnému) odňatiu veci by bolo možné pristúpiť len vtedy, ak by sťažovateľka svoj mobilný telefón na výzvu vyšetrovateľa sama nevydala. Na túto skutočnosť musela byť sťažovateľka pri výzve na vydanie veci upozornená v súlade s § 89 ods. 1 druhá veta Trestného poriadku, rovnako ako musela byť sťažovateľka upozornená na „iné následky nevyhovenia“ v podobe poriadkovej pokuty podľa § 70 ods. 1 Trestného poriadku.

Mobilný telefón sťažovateľky bol následne vyšetrovateľom zaistený, čo sťažovateľka potvrdila svojim podpisom na zápisnici o výsluchu zo dňa 15.05.2018 ako aj na zápisnici o vydaní veci zo dňa 15.05.2018 v súlade s § 93 ods. 2 Trestného poriadku, bez akýchkoľvek námietok alebo výhrad zo strany sťažovateľky. Po tom čo mobilný telefón sťažovateľky nebol na ďalšie konanie potrebný, rozhodol vyšetrovateľ o jeho vrátení v súlade s § 97 ods. 1 Trestného poriadku dňa 04.06.2018.

V konečnom dôsledku nie je relevantné, či sťažovateľka chcela svoj mobilný telefón vydať „dobrovoľne“, alebo tak ako to tvrdí vo svojej sťažnosti, či bola k tomuto kroku vyšetrovateľmi „donútená“. Zákon totiž rozlišuje len dva možné prípady realizovania výzvy na vydanie veci podľa § 89 ods. 1 Trestného poriadku a to (i) osoba vec dobrovoľne vydá, (ii) osoba vec dobrovoľne nevydá, po čom môže nasledovať príkaz na odobratie veci. Voči sťažovateľke však postup pri (nedobrovoľnom) odobratí veci nebol realizovaný práve z dôvodu, že sťažovateľka svoj mobilný telefón sama vydala. Následné (dodatočné) skúmanie, či sťažovateľka mala k takémuto postupu subjektívne či objektívne výhrady stráca akékoľvek opodstatnenie, nakoľko výsledok konania sťažovateľky je zrejмый a zákonom predpokladaný.

Z vyššie uvedeného jednoznačne vyplýva, že postup vyšetrovateľov bol v súlade so zákonom, keď sťažovateľka vydala vec (svoj mobilný telefón) na výzvu vyšetrovateľa po predchádzajúcom upozornení aj na možnosť odňatia veci za súčasného uloženia

poriadkovej pokuty, čo priamo vyplýva z príslušného zákonného ustanovenia § 89 ods. 1 Trestného poriadku.

Sťažovateľka sa ďalej vo svojej sťažnosti zamýšľa nad celkovou opodstatnenosťou postupu podľa § 89 ods. 1 Trestného poriadku, t. j. či existovala objektívna potreba vydania jej mobilného telefónu, resp. či takáto vec (jej obsah) bola potrebná pre účely trestného konania a či neexistoval iný, miernejší spôsob zásahu do jej ústavných práv.

... Zaistenie mobilného telefónu sťažovateľky sa javil ako jediný možný spôsob ako sa dostať k údajom, ktoré by mohli byť významné pre prebiehajúce trestné konanie, vzhľadom na tú skutočnosť, že privolaní technici Kriministického a expertízneho ústavu Policajného zboru sa za prítomnosti sťažovateľky neúspešne pokúsili pripojiť mobilný telefón sťažovateľky ku skenovacímu zariadeniu, čo však bolo možné len ak by sťažovateľka aktivovala režim „Vývojárske možnosti“, čo sťažovateľka odmietla. Ďalším relevantným dôvodom, pre ktorý vyšetrovateľ pristúpil k výzve na vydanie veci bolo vyhlásenie sťažovateľky na výsluchu dňa 15.05.2018, podľa ktorého „komunikácia s J. K. už v telefóne nie je, nakoľko telefón musela sťažovateľka pred dvomi týždňami resetovať“, čo však neznamená, že by technici Kriministického a expertízneho ústavu Policajného zboru nevedeli tieto údaje dodatočne extrahovať. Čo sa týka obsahu a „relevancie“ získaných informácií z mobilného telefónu sťažovateľky a ich použiteľnosti v trestnom konaní, tak všetky tieto informácie by mohli byť vyhodnotené práve až po ich získaní, keď základným predpokladom na takýto postup bolo zaistenie mobilného telefónu sťažovateľky, čo sa nepodarilo v jej súčinnosti za prítomnosti technikov Kriministického a expertízneho ústavu Policajného zboru na výsluchu dňa 15.05.2018.

Ak teda existoval objektívny dôvod, pre ktorý orgány činné v trestnom konaní potrebovali zaistiť mobilný telefón sťažovateľky pre účely trestného konania, možno následný postup vyšetrovateľa v podobe výzvy na dobrovoľné vydanie veci podľa § 89 ods. 1 Trestného poriadku hodnotiť ako správny a zákonný.»

II.

Relevantná právna úprava

6. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

7. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

8. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) v čl. I § 1 až § 13 a § 16 až § 28 a § 32 až § 248 a § 250 a § 251. V zmysle § 246 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde sa tento zákon použije aj na konania začaté do 28. februára 2019, pričom právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali do 28. februára 2019, zostávajú zachované.

9. Podľa § 42 ods. 2 písm. f) zákona o ústavnom súde návrhom na začatie konania je sťažnosť fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ústavy.

10. Ústavný súd podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

11. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,

b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,

- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

12. Podľa § 122 zákona o ústavnom súde ústavnú sťažnosť môže podať osoba, ktorá tvrdí, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené jej základné práva a slobody.

13. Podľa čl. 26 ods. 1 ústavy sloboda prejavu a právo na informácie sú zaručené.

Podľa čl. 26 ods. 2 ústavy má každý právo vyjadrovať svoje názory slovom, písmom, tlačou, obrazom alebo iným spôsobom, ako aj slobodne vyhľadávať, prijímať a rozširovať idey a informácie bez ohľadu na hranice štátu. Vydávanie tlače nepodlieha povolovaciemu konaniu. Podnikanie v odbore rozhlasu a televízie sa môže viazať na povolenie štátu. Podmienky ustanoví zákon.

Podľa čl. 26 ods. 4 ústavy slobodu prejavu a právo vyhľadávať a šíriť informácie možno obmedziť zákonom, ak ide o opatrenia v demokratickej spoločnosti nevyhnutné na ochranu práv a slobôd iných, bezpečnosť štátu, verejného poriadku, ochranu verejného zdravia a mravnosti.

Podľa čl. 10 ods. 1 dohovoru má každý právo na slobodu prejavu. Toto právo zahŕňa slobodu zastávať názory a prijímať a rozširovať informácie alebo myšlienky bez zasahovania štátnych orgánov a bez ohľadu na hranice. Tento článok nebráni štátom, aby vyžadovali udeľovanie povolení rozhlasovým, televíznym alebo filmovým spoločnostiam.

Podľa čl. 10 ods. 2 dohovoru výkon týchto slobôd, pretože zahŕňa povinnosti aj zodpovednosť, môže podliehať takým formalitám, podmienkam, obmedzeniam alebo sankciám, ktoré stanovuje zákon a ktoré sú nevyhnutné v demokratickej spoločnosti v záujme národnej bezpečnosti, územnej celistvosti alebo verejnej bezpečnosti, na predchádzanie nepokojom alebo zločinnosti, ochranu zdravia alebo morálky, ochranu povesti alebo práv iných, zabránenia úniku dôverných informácií alebo zachovania autority a nestrannosti súdnej moci.

14. Podľa čl. 19 ods. 2 ústavy má každý právo na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života.

Podľa čl. 19 ods. 3 ústavy každý má právo na ochranu pred neoprávneným zhromažďovaním, zverejňovaním alebo iným zneužívaním údajov o svojej osobe.

Podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru každý má právo na rešpektovanie svojho súkromného a rodinného života, obydlia a korešpondencie.

15. Podľa čl. 22 ods. 1 ústavy listové tajomstvo, tajomstvo dopravovaných správ a iných písomností a ochrana osobných údajov sa zaručujú.

Podľa čl. 22 ods. 2 ústavy nikto nesmie porušiť listové tajomstvo ani tajomstvo iných písomností a záznamov, či už uchovávaných v súkromí, alebo zasielaných poštou, alebo iným spôsobom; výnimkou sú prípady, ktoré ustanoví zákon. Rovnako sa zaručuje tajomstvo správ podávaných telefónom, telegrafom alebo iným podobným zariadením.

16. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

17. Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy má každý právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu nepožíva. Dedenie sa zaručuje.

Podľa čl. 1 dodatkového protokolu každá fyzická alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva. Predchádzajúce ustanovenie nebráni právu štátov prijímať zákony, ktoré považujú

za nevyhnutné, aby upravili užívanie majetku v súlade so všeobecným záujmom a zabezpečili platenie daní a iných poplatkov alebo pokút.

III.

Právne hodnotenie a závery ústavného súdu

18. Ústavný súd konštatuje, že podanie sťažovateľky je možné kvalifikovať ako sťažnosť podľa čl. 127 ústavy v spojení s § 42 ods. 2 písm. f) a § 122 a nasl. zákona o ústavnom súde a sťažovateľka je v konaní zastúpená kvalifikovaným právnym zástupcom v zmysle § 43 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

19. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde.

20. Pri predbežnom prerokovaní pristúpil ústavný súd k preskúmaniu sťažnostnej argumentácie sťažovateľky vedenej vo viacerých odlišných rovinách, ktoré však spolu vzájomne úzko súvisia. Argumentácia je pritom vo svojej podstate založená na týchto tvrdeniach:

- na účely zadovážovania údajov z telefónu nebol braný osobitný zreteľ vo vzťahu k sťažovateľke ako novinárke a ochrane novinárskych zdrojov,
- postup NAKA a príkaz prokurátora neboli v súlade so zákonom ani v súlade s judikatúrou EŠLP,
- príkaz prokurátora nebol zákonný aj z dôvodu, že údaje uložené v mobilnom telefóne nie sú počítačovými údajmi v zmysle Trestného poriadku,
- samotné zaistenie telefónu nebolo vykonané v súlade so zákonom,
- nielen (i) príkaz prokurátora, ale aj (ii) zaistenie telefónu, (iii) nakladanie so zaisteným telefónom a (iv) zadržiavanie telefónu neboli nevyhnutné,
- napadnutý príkaz prokurátora je nedostatočne odôvodnený.

21. V rámci predbežného prerokovania s prihliadnutím na sťažovateľkou formulované argumenty ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade nie sú dané skutočnosti, ktoré by odôvodňovali prijatie ústavnej sťažnosti sťažovateľky na ďalšie konanie, a vzhľadom na to je potrebné ústavnú sťažnosť odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

22. Z už citovaného § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu, ktorá je plne aplikovateľná i po zmene právnej úpravy, o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (m. m. I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, II. ÚS 101/03, I. ÚS 88/07, III. ÚS 155/09, II. ÚS 66/2011, IV. ÚS 473/2012, III. ÚS 288/2016).

K namietanému porušeniu práva na slobodu prejavu podľa čl. 26 ods. 1 a 2 ústavy a čl. 10 ods. 1 dohovoru

23. Ústavný súd už v minulosti viackrát judikoval (napr. I. ÚS 274/05), že základné práva obsiahnuté v ústave vykladá v intenciách dohovoru, teda v intenciách judikatúry ESĽP. Tak je tomu aj v súvislosti s danou problematikou.

24. Podľa judikatúry ESĽP, ktorú ústavný súd konštantne zohľadňuje vo svojej rozhodovacej činnosti (napr. II. ÚS 54/2010, IV. ÚS 107/2010), sloboda prejavu predstavuje jeden zo základných pilierov demokratickej spoločnosti, jednu zo základných podmienok jej rozvoja a sebarealizácie jednotlivca (Handyside v. Spojené kráľovstvo, sťažnosť č. 5493/72, rozsudok zo 7. 12. 1976, bod 49; Jersild proti Dánsku, rozsudok z 23. 9. 1994, séria A

č. 298). Nevyhnutnou súčasťou práva na slobodu prejavu v zmysle čl. 10 ods. 1 dohovoru je aj právo na ochranu novinárskeho zdroja.

25. Právo na slobodu prejavu nie je však právom absolútnym. V niektorých situáciách musí sloboda prejavu ustúpiť. Limitačné klauzuly v čl. 26 ods. 4 ústavy a čl. 10 ods. 2 dohovoru explicitne uvádzajú dôvody obmedzenia slobody prejavu a ide pritom o obmedzenia, ktoré musia zodpovedať vždy demokratickému charakteru spoločnosti („opatrenia v demokratickej spoločnosti nevyhnutné“). Aplikácia čl. 10 ods. 2 dohovoru umožňuje určité zásahy do slobody prejavu za splnenia určitých vymenovaných podmienok, ktoré sám stanovuje.

26. Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že obmedzenie akéhokoľvek základného práva alebo slobody, a teda aj slobody prejavu, možno považovať za ústavne akceptovateľné len vtedy, ak ide o obmedzenie, ktoré bolo ustanovené zákonom, resp. na základe zákona, zodpovedá niektorému ustanovenému legitímnemu cieľu a je nevyhnutné v demokratickej spoločnosti na dosiahnutie sledovaného cieľa, t. j. ospravedlňuje ho existencia naliehavej spoločenskej potreby a primerane (spravodlivo) vyvážený vzťah medzi použitými prostriedkami a sledovaným cieľom, t. j. musí ísť o obmedzenie, ktoré je v súlade so zásadou proporcionality (m. m. I. ÚS 4/02, I. ÚS 36/02, I. ÚS 193/03, m. m. II. ÚS 403/2013, II. ÚS 184/2015).

27. Zhodne s predostretou názorovou líniou ústavného súdu postupuje aj Ústavný súd Českej republiky, čoho dôkazom je aj jedno z jeho ostatných rozhodnutí sp. zn. III. ÚS 3457/14 z 26. apríla 2016, kde vyslovil, že právo na slobodu prejavu „a z nej vyplývajúce právo na ochranu novinárskeho zdroja tedy nejsou právy absolutními, nýbrž mohou být omezeny zákonem ve prospěch ochrany jiných ústavně chráněných zájmů (srov. usnesení ze dne 24. ledna 2012 sp. zn. Pl. ÚS 10/9). V souvislosti s probíhajícím trestním řízením může být takovýmto chráněným zájmem objasnění prošetřované trestné činnosti, včetně zabránění jejímu pokračování, opakování či dokonání.“.

28. Pri posudzovaní, či v danom prípade došlo k neprípustnému zásahu štátnych orgánov do práva na slobodu prejavu, pristúpil ústavný súd k realizácii testu

proporcionality, v rámci ktorého preskúmal legalitu zásahu (zásah je možný len na základe zákona), legitímnosť cieľa (ochrana národnej bezpečnosti, verejnej bezpečnosti, predchádzania nepokojov a zločinnosti, ochrana zdravia alebo morálky, zabezpečenia hospodárskeho blahobytu krajiny, z dôvodu ochrany ich práv a slobôd), primeranosť sledovanému cieľu a proporcionalitu zásahu (dodržanie rovnováhy vo vzťahu medzi právom jednotlivca na súkromie a výberom prostriedkov, ktorými štát disponuje pri plnení legitímneho cieľa).

29. Medzi základné východiská a požiadavky právneho štátu patrí princíp legality, ktorý znamená najmä to, že všetky štátne orgány môžu konať len v rozsahu a spôsobom, ako ustanoví zákon. Ústavný súd v prvom rade preskúmal legalitu zásahu a zistil, že vyšetrovateľ NAKA a prokurátor špeciálnej prokuratúry konali a rozhodovali na základe platnej a účinnej právnej normy (§ 89 a § 90 Trestného poriadku), ktorá umožňovala aj zaistenie telefónu sťažovateľky, aj vydanie príkazu. Právny základ na vydanie príkazu a zaistenie telefónu teda existoval.

30. Podľa § 89 ods. 1 a 3 Trestného poriadku kto má pri sebe vec dôležitú pre trestné konanie, je povinný ju na vyzvanie predložiť policajtovi, prokurátorovi alebo súdu; ak ju treba na účely trestného konania zaistiť, je povinný ju na vyzvanie týmto orgánom vydať. Pri vyzvaní ho treba upozorniť na to, že ak nevyhovie výzve, môže mu byť vec odňatá, ako aj na iné následky nevyhovenia. Vyzvať na vydanie veci je oprávnený predseda senátu pred začatím trestného stíhania alebo v prípravnom konaní prokurátor alebo policajt.

31. Podľa § 90 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku ak je na objasnenie skutočností závažných pre trestné konanie nevyhnutné uchovanie uložených počítačových údajov vrátane prevádzkových údajov, ktoré boli uložené prostredníctvom počítačového systému, môže predseda senátu a pred začatím trestného stíhania alebo v prípravnom konaní prokurátor vydať príkaz, ktorý musí byť odôvodnený aj skutkovými okolnosťami, osobe, v ktorej držbe alebo pod jej kontrolou sa nachádzajú také údaje, alebo poskytovateľovi takých služieb, aby umožnili vyhotovenie a ponechanie si kópie takých údajov.

V zmysle § 90 ods. 4 Trestného poriadku sa príkaz doručí osobe, v ktorej držbe alebo pod jej kontrolou sa nachádzajú také údaje.

32. Ústavný súd sa nestotožňuje ani s námietkou sťažovateľky o nezákonnosti napadnutého príkazu z dôvodu, že údaje uložené v mobilnom telefóne nie je možné považovať za počítačové údaje v zmysle Trestného poriadku, pričom na podporu svojej argumentácie poukázala na judikáty najvyššieho súdu sp. zn. 5 Tdo 7/2017 z 23. marca 2017, ako aj sp. zn. 2 To 9/2014 z 26. novembra 2014.

33. Trestný poriadok ani iný právny predpis v Slovenskej republike nedefinujú pojem „počítačový údaj“. Výnimku predstavuje Dohovor o počítačovej kriminalite (oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 137/2008 Z. z.), definujúc v čl. 1 písm. b) pojem počítačové údaje, ktoré znamenajú záznam skutočností, informácií alebo pojmov vo forme, ktorá je vhodná na spracovanie v počítačovom systéme, vrátane programu schopného spôsobiť, že počítačový systém vykoná určitú činnosť.

Absencia jednoznačného a konkrétneho vymedzenia pojmu „počítačové údaje“ spôsobuje nejednotnosť v postupe orgánov činných v trestnom konaní a súdov pri získavaní počítačových údajov v trestnoprávnej praxi.

Pokus o vyriešenie časti aplikačných problémov spojených predovšetkým s duplicitou procesných inštitútov pri získavaní dôkazov predstavuje (sťažovateľkou už citované) rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 5 Tdo 7/2017 z 23. marca 2017, v ktorom najvyšší súd zaujal stanovisko, podľa ktorého nie je potrebné (duplicitné) vydanie príkazu na zaistenie a oznámenie údajov o telekomunikačnej prevádzke podľa § 116 ods. 2 Trestného poriadku, ak došlo k vydaniu alebo odňatiu mobilného telefónu ako veci dôležitej pre trestné konanie alebo k jeho zaisteniu pri domovej prehliadke alebo prehliadke iných priestorov alebo pozemku, prípadne k jeho zaisteniu ako vecnej stopy pri obhliadke. Len ako *obiter dictum* nad rámec riešenej problematiky najvyšší súd poznamenal, že napriek určitým spoločným technickým parametrom počítača a mobilného telefónu údaje uložené v mobilnom telefóne nie sú počítačovými údajmi v zmysle § 90 Trestného poriadku. Najvyšší súd pritom v tejto súvislosti nerozlišoval medzi klasickými mobilnými telefónmi umožňujúcimi v zásade len telefonovanie a komunikáciu prostredníctvom SMS a MMS správ na jednej strane a smartfónmi, resp. inteligentnými telefónmi na strane druhej, ktoré poskytujú viac funkcií (ako to bolo v prípade mobilného telefónu zaisteného sťažovateľke, pozn.).

34. Porovnávaniu počítačových údajov a údajov uložených v mobilnom telefóne z hľadiska ich možnosti zaistenia v trestnom konaní je venovaná pozornosť aj v odbornej literatúre, keďže v súčasnosti je mobilný telefón jedným z najpoužívanějších zariadení na svete. Z technického hľadiska, keďže poskytuje rôznorodé služby, možno mobilný telefón, rovnako ako počítač, chápať ako súhrn technického vybavenia a programového vybavenia (hardvér a softvér). Hardvér predstavuje v podstate hmotnú formu samotného mobilného telefónu a jeho jednotlivých komponentov, ako sú napríklad procesor, grafická karta, a softvér je programové vybavenie mobilného telefónu (bližšie METKEOVÁ, V. Mobilný telefón ako nový prostriedok páchania trestnej činnosti. In: *Justičná revue*. 2014, roč. 66, č. 3, s. 380 – 387.).

Z publikačných zdrojov vyplýva, že počítačové údaje ako nehmotný objekt sú spravidla uložené na nejakom nosiči, ktorý je spôsobilý na ich trvalý alebo dočasný záznam. Takýmto nosičom je práve napríklad CD disk, DVD disk, USB kľúč, pamäťová karta, pevný disk. Nosič sám pritom v takýchto prípadoch nie je predmetom záujmu orgánov činných v trestnom konaní a z hľadiska preskúmania počítačových údajov je bezpredmetné, na akom nosiči sú tieto zaznamenané (bližšie ŠAMKO, P. Poznámky k aplikačným problémom pri zaisťovaní počítačových údajov v trestnom konaní. In: *Zo súdnej praxe*. 2017, č. 6, s. 248.).

Podľa ďalších autorov sa za nosiče informácií označujú všetky zariadenia spôsobilé na to, aby uchovávali digitálne informácie, teda napríklad aj elektronický diár obsahujúci databanku s údajmi, tablety, smartfóny, elektronické knihy, GPS navigácie, digitálne záznamníky zvuku a obrazu a pod. (SMEJKAL, V. *Kybernetická kriminalita*. Plzeň : Aleš Čenek, 2015, s. 38 – 41.).

Podľa názoru iných odborníkov je technickým nosičom „akékoľvek elektronické zariadenie schopné ukladať a znova prehrávať uložené informácie. Technickým nosičom sú najmä CD, DVD, LP platňa, magnetofónová kazeta, videokazeta, disketa, USB kľúč, filmový pás, harddisk počítača, harddisk mobilného telefónu atď.“ (BURDA, E., ČENTÉŠ, J., KOLESÁR, J., ZÁHORA, J. a kol. *Trestný zákon. Všeobecná časť. Komentár. I. diel. 1. vydanie*. Praha : Nakladatelství C. H. Beck, 2010, s. 958. ISBN 978-80-7400-324-0.).

35. Podľa internetovej encyklopédie Wikipédia mobilný telefón riadi špecializovaný počítač obsahujúci základnú dosku, procesor (CPU), pamäť, klávesnicu, displej a vysielač/prijímač na komunikáciu (https://sk.wikipedia.org/wiki/Mobilny_telefon). Za smartfón alebo aj tzv. inteligentný telefón je považovaný mobilný telefón s operačným systémom. Najpoužívanejšími systémami sú Google Android, Apple iOS a Microsoft Windows, ktoré umožňujú, aby bol prístroj vybavený bohatou základnou výbavou aplikácií (funkcií) a neskôr rozšírený o ďalšie. Smartfón slúži predovšetkým na komunikáciu, GPS, prístup k internetu cez mobilné a WiFi siete a používanie rôznych ďalších aplikácií, ktoré sa do smartfónu dajú inštalovať cez internet priamo z mobilu, na hry, prácu, mobilnú kanceláriu a zábavu. Smartfón na rozdiel od bežných telefónov môže vďaka operačnému systému vykonávať viacero funkcií ako normálny počítač [spracovanie textu, prehliadanie webu, terminál, Telnet, kontakty, poznámky, kalendár, kalkulačka a pod. (<https://sk.wikipedia.org/wiki/Smartfon>)].

Je všeobecne známou skutočnosťou, že s vývojom tzv. inteligentných mobilných telefónov nesporne dochádza k ich postupnej premene na osobné počítače. Sťažovateľkin telefón je nepochybne inteligentným telefónom (napr. <https://www.okay.sk/htc-m8n-one-m8-gun-metal-grey>).

Tomuto trendu sa postupne prispôbuje aj legislatíva. Napríklad podľa dôvodovej správy k zákonu č. 368/2018 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 289/2008 Z. z. o používaní elektronickej registračnej pokladnice a o zmene a doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov a o zmenách v sústave územných finančných orgánov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, sa bude povinne certifikovať pokladničný program a chránené dátové úložisko, ktoré musia spĺňať požiadavky uvedené v § 4a ods. 2 tohto zákona. Hardvéry, ako sú počítač, mobil, tablet, prostredníctvom ktorých pokladničný program bude pracovať, musia byť certifikované len vtedy, ak by ich súčasťou bolo chránené dátové úložisko.

36. K argumentácii sťažovateľky v ústavnej sťažnosti, že údaje uložené v mobilnom telefóne nie je možné považovať za počítačové údaje, ústavný súd pripúšťa, že právna úprava Trestného poriadku v zmysle kvalifikácie, čo je možné považovať za počítačové údaje, nie je dôsledná a spôsobuje nejednotnosť v aplikačnej praxi. Vychádzajúc z už

uvedených argumentov, z ktorých je zrejmé, že inteligentný mobilný telefón (o aký išlo aj v prípade sťažovateľky) má povahu či charakter počítača a obsahuje počítačové údaje, ústavný súd konštatuje, že námietky sťažovateľky v posudzovanej veci nevedú k záveru o protiústavnosti napadnutého príkazu.

37. V súvislosti s námietkami sťažovateľky o nesúlade postupu NAKA a príkazu prokurátora s judikatúrou ESLP (na čo odkazujú predovšetkým rozhodnutia vo veci *Sanoma Uitgevers B.V. proti Holandsku*, rozsudok zo 14. 9. 2010, sťažnosť č. 38224/03, ale aj *Voskuil proti Holandsku*, rozsudok z 22. 11. 2007, sťažnosť č. 64752/01) ústavný súd považuje za potrebné poukázať na odlišnosť skutkových okolností, za ktorých podľa rozhodnutia ESLP v uvedených prípadoch došlo zo strany príslušných orgánov daného štátu k porušeniu čl. 10 dohovoru. V daných prípadoch došlo k zaisteniu novinárov s cieľom zistenia identity ich zdrojov a k odňatiu vecí dôležitých pre trestné konanie. Predovšetkým z týchto dôvodov sa zo strany ESLP stala hlavným terčom kritiky predmetná časť holandského právneho poriadku.

Podľa názoru ústavného súdu podradenie posudzovaného skutkového stavu alebo konštatovanie jeho obdobnosti v súvislosti s rozhodnutím ESLP vo veciach *Sanoma Uitgevers B.V. proti Holandsku* a *Voskuil proti Holandsku* nie je vzhľadom na uvedené markantné rozdiely prípadov adekvátne.

38. Ústavný súd poukazuje aj na názor k rozsudku ESLP vo veci *Sanoma Uitgevers B.V. proti Holandsku* vyjadrený v odbornej literatúre, kde sa uvádza: «Dôvod porušení čl. 10 EÚLP byl velmi překvapivý – ESLP totiž shledal porušení svobody projevu již v rámci testu legality, neboť o příkaz k zabavení fotografií vydal prokurátor, a nikoli nezávislý soud... Z tohoto důvodu se velký senát k posuzování nezbytnosti zásahu vůbec nedostal, což je velká škoda, neboť se jednalo o dobrý „podvozek“ ke sjednocení poněkud rozkolísané judikatury.» (KMEC, J., KOSAŘ, D., KRATOCHVÍL, J., BOBEK, M. *Evropská úmluva o lidských právech. Komentář*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 1039.).

39. Vo vzťahu k sťažovateľkinej argumentácii o nesúlade ustanovení Trestného poriadku s ústavou a dohovorom, v rámci ktorej sťažovateľka predovšetkým namietala, „že právo má poskytovať dostatočné procesné záruky ochrany novinárskych zdrojov“,

ústavný súd zdôrazňuje, že vo svojej doterajšej judikatúre už mnohokrát zdôraznil, že táto otázka, t. j. otázka ústavnej konformity právneho predpisu, sa môže stať len predmetom konania o súlade právnych predpisov podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) ústavy, ale iba v prípade, ak kvalifikovaný návrh na začatie tohto typu konania predloží subjekt, ktorý je na to podľa ústavy alebo zákona aktívne legitimovaný (m. m. IV. ÚS 11/04, III. ÚS 262/04, IV. ÚS 199/07, I. ÚS 414/2010, II. ÚS 253/2016, II. ÚS 266/2016, II. ÚS 291/2016). Sťažovateľka ako fyzická osoba k aktívne legitimovaným subjektom pritom nepatrí. Z uvedeného zároveň vyplýva, že ústavný súd v rámci konania o sťažnostiach fyzických osôb a právnických osôb podľa čl. 127 ods. 1 ústavy nie je oprávnený akýmkoľvek spôsobom rozhodovať o súlade právnych predpisov [porovnaj čl. 127 ústavy a § 122 a nasl. zákona o ústavnom súde, resp. čl. 125 ods. 1 písm. a) ústavy a § 74 a nasl. zákona o ústavnom súde].

Vzhľadom na uvedené sa ústavný súd tvrdenou neústavnosťou označených ustanovení Trestného poriadku (a namietaným nesúlalom s dohovorom) nezaoberal.

40. Vychádzajúc z už uvedeného, možno uzavrieť, že príkaz bol vydaný prokurátorom špeciálnej prokuratúry v súlade s § 90 Trestného poriadku a bol doručený oprávnenej osobe v zmysle § 90 ods. 4 Trestného poriadku.

Pred zaistením telefónu bola sťažovateľka vyšetrovateľom NAKA vyzvaná na vydanie telefónu a poučená o možnosti odňatia veci v prípade nevyhovenia výzve na vydanie veci. Sťažovateľka telefón vydala (nebol jej odňatý, pozn.) a o tomto úkone bola spísaná zápisnica o vydaní veci z 15. mája 2018. Túto zápisnicu osobne podpísala sťažovateľka ako oprávnená osoba.

41. Vo vzťahu k legitímnosti cieľa ústavný súd preskúmal, či opatrenie umožňujúce zásah štátu do práva na slobodu prejavu zodpovedalo cieľu odôvodňujúcemu jeho legitimitu, ktorým môžu byť len záujmy výslovne špecifikované dohovorom, a to záujem štátu (z dôvodu ochrany národnej bezpečnosti, územnej celistvosti, verejnej bezpečnosti, predchádzania nepokojov a zločinnosti), záujem spoločnosti (z dôvodu ochrany zdravia alebo morálky, zabezpečenia hospodárskeho blahobytu krajiny) a záujem jednotlivcov (z dôvodu ochrany ich práv a slobôd). Aby bola dodržaná podmienka legitímnosti cieľa, postačuje splnenie jedného z týchto dôvodov.

42. Vychádzajúc z obsahu príkazu prokurátora, možno legitímnosť predmetného zásahu oprieť o dôvody spočívajúce v „záujme ochrany verejnej bezpečnosti a predchádzania zločinnosti“, resp. v záujme na objasnení závažnej trestnej činnosti, a kvalifikovať zásah ako legitímny.

Vzhľadom na skutočnosť, že príkaz prokurátora nebol z dôvodu neposkytnutia súčinnosti sťažovateľkou realizovaný, bola sťažovateľka vyzvaná, aby vydala telefón, a táto výzva a následné zaistenie mobilného telefónu sťažovateľky sledovali identický legitímny cieľ ako (nerealizovaný) príkaz prokurátora, t. j. objasnenie závažnej trestnej činnosti, a teda aj tento zásah je možné kvalifikovať ako legitímny.

43. Na základe uvedeného možno zhrnúť, že v posudzovanom prípade zákonný podklad pre zásah do práv sťažovateľky mal predstavovať § 90 Trestného poriadku, ako aj § 89 Trestného poriadku a zásah do práv sťažovateľky sledoval legitímny cieľ, a to záujem na objasnení závažnej trestnej činnosti, dvojnásobnej úkladnej vraždy, ktorej závažnosť podstatne zvyšovala skutočnosť, že jednou z obetí tejto vraždy bol investigatívny novinár, pričom aj dôkazy získané v počiatočnom štádiu vyšetrovania nasvedčovali, že bol zavraždený kvôli svojej investigatívnej práci.

44. Vychádzajúc z prvých dvoch krokov testu proporcionality, možno na tomto mieste zhrnúť, že zákonom predpísané podmienky boli pri realizovaných úkonoch, a to zaistení telefónu a príkaze prokurátora, dodržané a možno ich preto hodnotiť ako legálne (body 30 až 37). Zároveň v konkrétnych okolnostiach prípadu bol daný aj legitímny dôvod (body 41 až 43) na ich vykonanie.

45. Ďalším kritériom posudzovaným v rámci testu proporcionality je proporcionality zásahu, čo znamená, že zásah do práva na slobodu prejavu môže byť aj pri existencii legitímneho dôvodu použitý len vtedy, keď je to nevyhnutné, a vykonať ho možno len v duchu požiadaviek kladených na demokratickú spoločnosť. Práve toto tretie kritérium je vo väčšine prípadov prejednávanych štrasburskými orgánmi ochrany práva rozhodujúcim pre určenie, či bolo alebo nebolo porušené právo na slobodu prejavu (pozri SVÁK, J. *Ochrana ľudských práv*. Bratislava : Eurokódex, 2003, s. 669.). V tejto súvislosti už ústavný

súd judikoval, že zásah do základného práva alebo slobody musí zodpovedať naliehavej spoločenskej potrebe a musí byť primeraný sledovanému legitímnemu cieľu a zároveň pri určovaní rozsahu obmedzenia je dôležité zohľadniť aj podstatu práva, ktoré sa má obmedziť (pozri I. ÚS 13/00, ale aj II. ÚS 270/2013).

46. Kritérium proporcionality aplikované pri posudzovaní zásahov do práva na slobodu prejavu vyžaduje adekvátne vyváženie dvoch navzájom si konkurujúcich záujmov, v konkrétnom prípade sťažovateľky na jednej strane jej práva na „slobodu prejavu“ a na druhej strane verejného záujmu na odhalení trestnej činnosti.

47. Vzhľadom na skutočnosť, že v posudzovanom prípade prebiehalo (a stále prebieha, pozn.) vyšetrowanie obzvlášť závažnej trestnej činnosti, ktorá si vyžadovala potrebu urýchleného získania všetkých údajov a dát, ktoré by napomohli objasniť okolnosti vraždy novinára, s prihliadnutím na všeobecne známu skutočnosť, že plynutie času môže sťažiť ďalšie vyšetrowanie, nemožno vydanie príkazu na uchovanie a vydanie počítačových údajov a zaistenie telefónu hodnotiť ako neprimerané v danej situácii. Uvedené okolnosti prípadu, ako aj dôkazná situácia v danom čase svedčia v prospech záveru o primeranosti týchto zásahov. Treba zvážiť, že potreba takého zaist'ovania je vždy daná v rovine určitej pravdepodobnosti, a nie istoty, keď dôležitosť obstarávaných dôkazových materiálov sa nutne vždy preukáže až pri ich skúmaní a vykonaní v ďalšom konaní.

48. Európsky súd pre ľudské práva vo svojich rozhodnutiach o zásahoch do práva na slobodu prejavu konštatoval, že zásah je prípustný iba v prípade neexistencie šetrnejšieho, alternatívneho, menej rušivého prostriedku na dosiahnutie legitímneho cieľa.

49. Orgány činné v trestnom konaní disponovali jednoznačným poznatkom (priamo od sťažovateľky, keď na prvom výsluchu v postavení svedka 27. februára 2018 uviedla, že v deň vraždy komunikovala mobilom so zavraždeným novinárom, pozn.), že dôkazy potrebné pre objasnenie trestnej činnosti sa nachádzajú u sťažovateľky, konkrétne v jej mobilnom telefóne. Z tohto dôvodu bolo ich prvoradou povinnosťou skúmať, ktorým primeraným prostriedkom trestného práva možno zabezpečiť tieto dôkazy. Najmiernejším nástrojom na dosiahnutie cieľa bolo uplatnenie inštitútu vydania a uchovania počítačových

údajov podľa § 90 Trestného poriadku. Tento inštitút, ako už predtým opakovane ústavný súd judikoval (II. ÚS 53/2010, III. ÚS 68/2010), má prednosť pred inštitútom vydania a odňatia veci.

50. Ústavný súd považuje za preukázané, že v posudzovanom prípade bol proti sťažovateľke zo strany orgánov činných v trestnom konaní zvolený a následne použitý najmiernejší zásah do jej práv a na druhej strane cieľom tohto zásahu bolo objasnenie najzávažnejšieho trestného činu, ktorým bola úkladná vražda dvoch mladých ľudí, z ktorých jeden bol investigatívnym novinárom. Napadnutý príkaz bol sťažovateľke doručený, ale z dôvodu, že v dôsledku neposkytnutia súčinnosti sťažovateľkou nebol realizovaný, vyšetrovateľ NAKA následne pristúpil k zaisteniu telefónu v zmysle § 89 Trestného poriadku. Sťažovateľka telefón dobrovoľne vydala, čo bez námietok potvrdila podpisom v zápisnici o vydaní veci a čo preukazuje aj zápisnica o výsluchu svedka z 15. mája 2018.

51. Ústavný súd preskúmaním všetkých okolností veci konštatuje, že prostriedok, ktorý na objasnenie závažnej trestnej činnosti prokurátor špeciálnej prokuratúry ako zložka výkonnej moci zvolil – „príkaz na uchovanie a vydanie počítačových údajov“ č. k. VII/2 Gv 69/18/1000-441 z 11. mája 2018, bol v medziach ústavy a tiež konformný s požiadavkami dohovoru a plne rešpektoval potrebnú rovnováhu medzi právom jednotlivca na súkromie na jednej strane a záujmami štátu a spoločnosti na objasnení najzávažnejšej trestnej činnosti na strane druhej.

Uvedené rovnako platí aj vo vzťahu k postupu vyšetrovateľa NAKA a jeho výzve na vydanie veci a následnému zaisteniu mobilného telefónu, keď pred ich použitím bol použitý miernejší prostriedok (príkaz prokurátora, pozn.). Až keď tento miernejší prostriedok nemohol byť (z dôvodu neposkytnutia súčinnosti sťažovateľkou) realizovaný, pristúpil vyšetrovateľ NAKA k použitiu intenzívnejšieho zásahu – výzvy a následného zaistenia telefónu.

52. Na základe komplexného posúdenia relevantných kritérií v okolnostiach prípadu ústavný súd dospel k záveru, že zásah do práv sťažovateľky bol legálny, legitímny a primeraný sledovanému cieľu, a teda ústavne akceptovateľný a konformný s limitmi vyplývajúcimi zo sťažovateľkou označených ustanovení dohovoru, ako aj ústavy, ktorých

porušenie namietala. Vyšetrovatel' NAKA a prokurátor špeciálnej prokuratúry preto nemohli porušiť označené základné práva podľa ústavy a právo podľa dohovoru. Na základe uvedeného ústavný súd ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol, a to podľa § 56 ods. 1 písm. g) zákona o ústavnom súde, ako zjavne neopodstatnenú.

K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 19 ods. 2 a 3 ústavy a práva podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru

53. Podstata námietok sťažovateľky vo vzťahu k namietanému porušeniu jej základných práv podľa čl. 19 ods. 2 a 3 ústavy a práva podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru spočíva v tvrdení, že napadnutým príkazom prokurátora, ktorý bol vydaný v rozpore so zákonom, došlo aj k porušeniu jej práva na súkromie, keďže samotný zásah orgánov činných v trestnom konaní bol *„neproporčný a určite v danom rozsahu nejde o zásah v demokratickej spoločnosti nevyhnutný.“*

54. Ústavný súd dáva do pozornosti skutočnosť, že účelom práva na súkromný a rodinný život je ochrana jednotlivca proti svojvoľným zásahom verejnej moci a obdobne ústava nezaručuje ochranu súkromného a rodinného života pred akýmkoľvek zasahovaním. Zaručuje ochranu len pred takým zasahovaním, ktoré je neoprávnené. V súlade s účelom práva na súkromie môžu orgány verejnej moci, fyzické osoby a právnické osoby zasahovať do súkromného a rodinného života vtedy, ak ich zasahovanie možno hodnotiť ako oprávnené (I. ÚS 13/00).

55. Pri posudzovaní ústavnej sťažnosti na porušenie čl. 8 dohovoru EŠLP postupuje zhodne ako pri namietaní porušenia niektorých ďalších článkov (čl. 9, čl. 10 a čl. 11), a to posúdením troch hľadísk, princípu legality, legitimacy a zásady proporcionality.

56. Keďže ústavný súd test splnenia troch uvedených princíпов vykonal pri posudzovaní namietaného porušenia slobody prejavu, bola by zbytočná aplikácia rovnakého testu aj pri namietanom porušení práv slobody súkromného a rodinného života, a to predovšetkým v situácii rovnakej argumentácie sťažovateľky.

57. Vychádzajúc zo záverov, ku ktorým ústavný súd dospel v rámci testu proporcionality realizovanom v súvislosti s označeným právom na slobodu prejavu (ktoré sú plne aplikovateľné aj vo vzťahu k právu na súkromie), že zásah do práv sťažovateľky bol legálny, legitímny a primeraný sledovanému cieľu, a teda ústavne akceptovateľný a konformný s limitmi vyplývajúcimi zo sťažovateľkou označených ustanovení dohovoru, ako aj ústavy, ktorých porušenie namietala, ústavný súd konštatuje, že v takom prípade nemohlo ani dôjsť k porušeniu sťažovateľkou označených práv na súkromný a rodinný život podľa ústavy a dohovoru, a preto aj v tejto časti bolo treba ústavnú sťažnosť odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru

58. Podstata námietok sťažovateľky vo vzťahu k namietanému porušeniu jej základného práva na spravodlivý proces, resp. práva na súdnu ochranu spočíva v tvrdení, že napadnutý príkaz prokurátora je nedostatočne odôvodnený.

59. Ústavný súd vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru už judikoval, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 27/07, IV. ÚS 195/07).

60. Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj právo účastníka konania, procesnej strany v konaní alebo právo inej zainteresovanej osoby na rozhodnutie, ktorého dôvody sú zjavné a zreteľné, pretože práve odôvodnenie rozhodnutia je zárukou toho, že výkon spravodlivosti nebude arbitrárny (I. ÚS 117/07, III. ÚS 133/2010). Je postačujúce, ak odôvodnenie dá odpoveď na otázky, ktoré majú pre vec podstatný význam a ak dostatočne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzalo do všetkých detailov veci (I. ÚS 241/07, III. ÚS 68/2010).

61. Vychádzajúc z ustanovení Trestného poriadku, možno konštatovať, že rozhodovanie vo forme príkazov sa uplatňuje spravidla tam, kde sa rozhoduje o zásahoch do ľudských práv a slobôd. Často sa tak deje v prípravnom konaní. Zvláštna povaha týchto rozhodnutí, potreba zvláštneho obsahu a odlišného režimu doručovania odôvodňuje určité odlišnosti v porovnaní s bežnými formami rozhodovania [DEÁK, M. K následkom nedostatočne odôvodneného príkazu z hľadiska zákonnosti dôkazu získaného na jeho základe v trestnom konaní (1. časť). In: *Justičná revue*. 2018, roč. 70, č. 3, s. 256.].

62. Podľa § 181 ods. 2 Trestného poriadku musí písomné vyhotovenie príkazu obsahovať odôvodnenie vtedy, kde to zákon výslovne ustanovuje. Samotný § 90 ods. 1 Trestného poriadku vyžaduje, aby bol príkaz na uchovanie a vydanie počítačových údajov odôvodnený aj skutkovými okolnosťami. Ústavný súd už predtým opakovane judikoval (m. m. I. ÚS 274/05, II. ÚS 53/2010, III. ÚS 133/2010), že preskúmateľnosť dôvodnosti vydania príkazu podľa § 90 Trestného poriadku si vyžaduje relevantnú konkrétnu vysvetľujúcu argumentáciu, ktorá poskytuje vysvetlenie, akými skutočnosťami boli naplnené zákonom ustanovené podmienky pre zásah do základných práv. Bez náležitého odôvodnenia opierajúceho sa o konkrétne skutočnosti je daný príkaz nepreskúmateľný, a tým aj svojvoľný.

63. Vo vzťahu k príkazom ako forme rozhodnutia v trestnom konaní najvyšší súd vo svojich rozhodnutiach viackrát konštatoval, že požiadavky na rozsah alebo kvalitu odôvodnenia príkazov sa odvíjajú aj od štádia trestného konania, v ktorom je príkaz vydávaný, a to v tom zmysle, že v počiatočných štádiách trestného konania nemožno od odôvodnenia príkazov vyžadovať kvalitu odôvodnenia rozhodnutia, ktorým sa trestné konanie finalizuje, pretože orgán činný v trestnom konaní v tomto štádiu konania nedisponuje potrebným množstvom informácií pre odôvodnenie týchto príkazov, pretože informácie dôležité pre trestné konanie často iba na základe týchto príkazov získava (napr. 1 Toš 4/2009, 2 To 1/2012, ale aj 5 To 11/2012).

64. Prokurátor špeciálnej prokuratúry napadnutý príkaz vydal z dôvodu, že v telefóne a jeho „vnútornej pamäti by sa mali nachádzať presne nešpecifikované súbory a údaje, ktoré by mali zachytávať obsah, rozsah a formu komunikácie medzi [REDACTED]

a nebohým J. K., resp. iných osôb prostredníctvom mobilnej aplikácie Signál, iných mobilných aplikácií a emailových služieb, za obdobie od dňa 1.1.2016 do dňa vydania týchto údajov, ako aj iné informácie ohľadom pripravovaného článku o talianskej mafii na Slovensku, ktoré by mohli byť motívom páchatel'a skutku na jeho vykonanie.“

Z odôvodnenia napadnutého príkazu vyplýva:

„Následným vyšetrovaním a vykonanými výsluchmi, najmä výsluchom svedka [REDAKOVANÉ] bolo zistené, že s J. K. na pripravovanom článku o talianskej mafii na východe Slovenska úzko spolupracovala a sprostredkovala mu tiež informácie z Talianska. Ohľadom práce spolu komunikovali cez mobilné aplikácie a emailom, kedy táto komunikácia môže byť vo forme dát obsiahnutá v mobilnom telefóne [REDAKOVANÉ]. Takisto je dôležité zisťovať, či osoba [REDAKOVANÉ] nedisponovala informáciami, ktoré mohla zatajiť J. K., ktoré mohli indikovať nebezpečenstvo ohrozenia na živote.

Na objasnenie skutočnosti závažných pre trestné konanie je nevyhnutné uchovanie a udržiavanie v celosti uložených počítačových údajov a to hlavne všetkých údajov a komunikácie týkajúcich sa pripravovaného článku o talianskej mafii na východe Slovenska, na ktorom pred smrťou pracoval J. K. v spolupráci s [REDAKOVANÉ], kedy je tento možný motív preverovaný ako vyšetrovacía verzia v rámci vyšetrovania predmetného skutku.“

65. Na základe uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že napadnutý príkaz bol odôvodnený v rozsahu zodpovedajúcom povahe veci a štádiu konania. S ohľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd aj túto časť ústavnej sťažnosti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 22 ods. 1 a 2 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu

66. Sťažovateľka porušenie základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 22 ods. 1 a 2 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu odvíja zrejme od namietaného porušenia základného práva na slobodu prejavu podľa čl. 26 ods. 1 a 2 ústavy a práva podľa čl. 10 ods. 1 dohovoru, ku ktorému malo dôjsť zaistením mobilného telefónu, ktorý sťažovateľka na základe výzvy vydala.

67. Keďže ústavný súd ústavnú sťažnosť v časti namietaného porušenia práv na slobodu prejavu podľa ústavy a dohovoru odmietol, konštatuje, že v takom prípade nemohlo ani dôjsť k porušeniu sťažovateľkou označených základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 22 ods. 1 a 2 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu. Ústavný súd zároveň pripomína, že zo samotnej podstaty inštitútu vydania, resp. zaistenia veci vyplýva, že má vplyv na reálny výkon držby k vydanej veci.

68. Na základe uvedeného ústavný súd konštatuje, že aj v tejto časti bolo treba ústavnú sťažnosť odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

69. Ústavný súd sa nestotožňuje ani s námietkou sťažovateľky (bod 29 ústavnej sťažnosti, pozn.), že príkaz *„je de iure stále platný a vykonateľný a môže byť voči nej de facto vždy a znova aplikovaný... orgány činné v trestnom konaní sa môžu v súčasnosti ako aj v budúcnosti pokúsiť na základe Prikazu zabezpečiť údaje vo vzťahu k akémukoľvek mobilnému telefónu Sťažovateľky.“*

Podľa § 90 ods. 3 Trestného poriadku ak uchovávanie počítačových údajov vrátane prevádzkových údajov na účely trestného konania už nie je potrebné, vydá predseda senátu a pred začatím trestného stíhania alebo v prípravnom konaní prokurátor bez meškania príkaz na zrušenie uchovávania týchto údajov.

Z ústavnej sťažnosti, jej príloh i písomných vyjadrení generálnej prokuratúry a ministerstva vnútra vyplýva, že napadnutý príkaz bol vydaný s cieľom vydania údajov v mobilnom telefóne sťažovateľky, avšak z dôvodu, že sťažovateľka neumožnila aktivovať režim pre priame pripojenie telefónu ku skenovacíemu zariadeniu UFED, príkaz nebol realizovaný. Na základe uvedeného nie je zákonný dôvod na jeho zrušenie.

70. Vzhľadom na už uvedené ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

71. Keďže ústavný súd ústavnú sťažnosť ako celok odmietol, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľky uplatnenými v jej ústavnej sťažnosti (priznanie finančného zadosťučinenia, trovy konania).

72. Nad rámec svojho rozhodnutia ústavný súd poukazuje na § 110 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov, podľa ktorého ak má strana viacerých advokátov, doručí sa písomnosť tomu z nich, ktorého určí strana na doručovanie písomností. Ak strana výslovne neurčí žiadneho z advokátov, doručuje sa ktorémukoľvek z nich. Pretože sťažovateľka v splnomocnení neurčila právneho zástupcu na doručovanie písomností, ústavný súd toto rozhodnutie doručí advokátovi Mgr. Tomášovi Kamencovi, ktorý aj doplnil ústavnú sťažnosť splnomocnením vo forme zaručenej konverzie.

Poučenie: Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. mája 2019